

PHYSICO-MECHANICO-
ANATOMICÆ
THESES

DISPUTATIONI PROPONIT
IN CATHEDRÆ ANATOMICÆ
PETITIONE

JOSEPHUS EMMANUEL
MORERA, ET MARTIN,

Medicinæ Doctor, extraordinariæ Cathedræ Pro-
fessor, pro Medicatura Hospitii Generalis Candi-
datus, Academiæ Medico Practicæ Vallisole-
tanæ Consocius.

Certamen Valentino Licæo. Die 28 mensis Ju-
lii, anno M.DCC.XLII.

Valentia : Typis Hieronymi Conejos, ante Parœciam
D. Martini.

ANATOMIA

DE HOMO

ANATOMIA

DE HOMO

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

ANATOMIA

PERILLUSTRI
VALENTINÆ URBIS
SENATUI.

D. D. FRANCISCO DRIGET, S.C.R.M.
à Supremis Ærarii Consiliis prudentissimo; Civitatis Valentine
Prætori solertissimo, apud Maritima Iberica nedum Generali
Quæstori, sed etiam pro Valentino, & Murciano Regno vigi-
lantissimo Regali Præfecto: D. JOSEPHO DE RIBERA BORGIA ET
LANSOL: D. MICHAELI FERRAGUT ET SANGUINO, Baroni in Cho-
va, & Bellòt, Regii publici Status à Consiliis: D. FRANCISCO JO-
SEPHO MINUARTE ALFONSO ET AGUILAR: D. EMMANUELI FER-
NANDEZ DE MARMANILLO RAMIREZ DE LA PISCINA, ex classe No-
bilium Capitulari, ac primo hujus Consistorii perpetuo, Domi-
ni in Domino Marmaniliensi, & S. Offic. à Secretioribus Consi-
liis:

liis : D. ATHANASIO CASTILLO ET SANZ : D. PETRO PASQUAL ET
 SISCAR : D. JOACHIMO ESPLUGUES PALAVICINO PEREZ DE ROA,
 Baroni in Fignestrani, Domino in Oppido-Longo, & Maguella,
 apud Valentinos violatæ Religionis Quæstoris à Secretis inti-
 mis : D. VINCENTIO PUEYO ET NAIRÒ, Centurioni Alæ Equitipe-
 destrium Palmesum : D. LAURENTIO MERITA ET LLAZER, J. U. D.
 in Regiis Auditoriis causarum Patrono, Generali Urbis Procu-
 ratori : D. JOSEPHO MIRALLES : D. JOACHIMO VALERIOLA PROXI-
 TA DE CASTELLVÌ : D. SEBASTIANO XULVE : D. EMMANUELI ROYO
 DE REDÒ, Primipilari Centurioni Cohortis primæ Castellæ, om-
 niumque Hispaniæ primariæ, Commendatori Thesauri, Cala-
 travæ Stemmata decorato : D. ANTONIO PASCHASIO DANVILA :
 D. JOANNI CHRYSOSTOMO GRANELL ET RIBES, J. U. D. & Regii
 Patrimonii Fiscali Patrono : D. JOSEPHO RAMON ET SENTIS : D.
 JOANNI BAPTISTÆ MUSOLES ET NAVARRO, J. U. D. & apud Va-
 lentinos violatæ Religionis Quæsttores Regii Patrimonii Fisca-
 li Patrono : D. VINCENTIO OLLER, J. U. D. & apud Valentinos
 violatæ Religionis Quæsttores Ministro Familiari : D. VINCEN-
 TIO GINER, Familiari etiam iisdem Quæstoribus
 Ministro.

SOLERTISSIMIS VALENTINÆ CURIÆ RECTORIBUS.

D. JOANNI BAPTISTÆ BORRULL : D. JOACHIMO ORTÌ ET FIGUE-
 ROLA, Generalis Valentini Regni Status causarum Patrono, &
 trium Gratiarum Fiscali : D. LUDOVICO VINCENTIO ROYO DE RE-
 DÒ, Regio Valentino Chartophylacio Præfecto : D. FRANCISCO
 LOCELLA, Regii Militaris Ordinis Montefiani Regio Advocato,
 Archiepiscopatus Valentini jurium Consultori, J. U. DD. & se-
 verissimis Cenforibus, Consultissimis causarum Urbis Patronis :
 D. THOMÆ VINCENTIO TINAGERO DE LA ESCALERA, Regi,
 Civitati, & Academiæ Valentiniæ à
 Secretis.

VIGILANTISSIMIS EJUSDEM UNIVERSITATIS, ET CA-
 thedrarum Patronis.

HAS ANATHOMICO-MEDICAS THESES, D. O. C.

Dr. Josephus Emmanuel Morera,
 & Martin.

PLA-

PLACITA ANATOMICA.

I.

RTTEM Medicam scire, qui non novit, quomodo factus primum sit homo, & quomodo sit constructus, possibile non est, inquit Hipp. *lib. de veter. Med.* Perito Architecto, quod comparetur Medicus, qui primum *Ædium* particulas exacte considerat ad *ædes* fabricandas, excitatas conservandas, collapsas restituendas, nihil certè mirandum; corporis etenim humani noti-

tiam ad unguem, omnesque illius exactissimè partes cognitatas, nisi calluerit Medicus, quomodo ipsum conservare, curare, & ab eminentibus morbis præservare poterit, inquit Gal. *lib. de Const. Artis Medicinalis, cap. tertio.* Vivorum hominum sectio ea Ethnici, licèt delectati fuerint scopo huiusmodi mirabilia tantum Dei opera contemplant, minimè satisfacit Religio enim nostra, unquam permittit admittere malum, ut inde bonum eveniat.

II.

C Apite damnatus homo, carnifici, non Medico cuius ad salutem pertinet Ars, non ad perniciem, tradendus est. Susensorum autem cadavera, cruatorum, aut aliter deficientium, Medicis, & Physicis anatomizanda concedere, publicæ utilitatis ratione, æquum est, consuluit super hac re Carolus Quintus Imperator Salmaticensem Universitatem, & respondisset licere. Sed abhorrenda pessima illius sæculi consuetudo, ut abominabilis Divinæ Majestatis conspectui, qua defuncti corpus, ex quoddam impiæ pietatis affectu exenterabant, ac illud membratim, vel in frustra immaniter concident, aqueis immersa decoquenda exponebant, & ad patria tan-

2
dem loca ; tegumento carnis excuso , tumulanda mittebant.

III.

Servantur & hodie anathomizanda cadavera , non tantum ob morborum causas , & mortis investigandas , corporisque humani fabricam aperiendam , sed ob Dei mirabilium operum in corpore humano admirationem , per quod Anathomiae finis , manifestatur satis. Est itaque Anathomes : *Scientia docens , situm , figuram , nexum , fabricam , actionem , & usum humani corporis partium*. Objectum primum corpus est humanum ; secundarium , animalia quavis , ut suppleant quandoque , humanorum cadaverum defectum , vocaturque hæc , Zoothomia , sive bestiarum anathome , aut anathome comparativa. In practicam , & speculativam adæquatè dividitur hæc : *Inspectione sola cadaverum , aut librorum lectione corporis humani fabricam demonstrat* ; illa : *Artificiosa est cadaverum brutorumvè dissecctio , qua numerus partium , figura , structura substantia , situs , & usus ignoscitur*. Utraque Philosophis , Poëtis , Pictoribus utilis ; at Medicis , non modo utilis , sed demonstrabo simpliciter esse necessariam. Chirurgis quoque , ac Pharmacopeis comes , & conlectaria debet esse.

IV.

Insensus , quæ cadit pars , per anathomiam elucidatur , est igitur : *Corpus , quod totum complet , ac integrat , atque ad illius functiones est destinatum*. Solidas non tantum veras esse corporis partes , sed fluidas , & spirituosas demonstratur : ergo machinæ nostræ Hydraulico-pneumaticæ Hippocratica divisio , in continentia , contenta , & impetum facientia , consequenter admittitur. In similem , & dissimilem solida pars adæquatè dividitur ; nullam sanguineam invenio ; similem , fibram tantum reperiens. Principes dissimiles cerebrum , & cor patefunt , nullaque altera prius existit origine. Ex liquidis , sanguis , & spiritus connumerantur.

V.

Triplici ergo substantia humanum conflatum corpus , in truncum , & artus , adæquate dividitur. Trunci prima cavitas supremum animæ domicilium , aut ipsius Sacra sedes , caput nempe est : *Omne illud , quod supremæ vertebræ insistit*. Quas præcipuas habet partes , non capillatam , quæ facies dicitur unam ,

3

unam, sensuum externorum organa continens, capillatam
aliā, cujus pars anterior sinciput, posterior occiput, su-
prema bregma, seu vertex, laterales partes tempora appel-
lantur. Ex continentibus, & contentis coalescit. Conti-
nentes, vel sunt communes ut cuticula, &c. vel propriae, ut
capilli, crani muscoli, pericraneum, &c.

VI.

CRaneum octavum adimplet ossium numerum, cum
duabus laminis osseis, in quarum medio est diploe,
seu laminatertia spongiola. Dividuntur hæc ossa per futu-
ras modo proprias, modo improprias. Artificiose dissecto
craneo, in apicem contentæ veniunt partes, ut crassa, &
tenuis meninx; illa dura mater; hæc pia ex Arabum mente,
non immerito dicuntur. Mater dura partem cranei inter-
nam sua lamella extima investit; acutissimo sensu est prædi-
ta; unde læssa semel, dolores acervi, deliria, & convulsio-
nes oriuntur. Eadem reduplicata mater, non tantum cere-
brū, à cerebello dividit, sed & cerebrū in duo hemisphæria,
immo cerebelli superficiem in partem dexteram, & fini-
stram. Reduplicatura, quæ in cribrosi ossis apophosim in-
feriorem terminatur, falx mesoria dicitur.

VII.

DUæ meningis motus ab arteriarum cerebri pulsu oriri,
consonum judico. Inter hanc, & piam, tenuissima
conspicitur tunica, Aracnoides vocata, cerebrum, & nervos
cooperiens. Pia mater est: *Membrana tenuis, ex tenuissi-
mis fibris contexta, exquisito prædita sensu bonæ, ac pie instar
matris, cerebrum immediate, ejusque partes, cum anfractibus
suis amplectens.* Copiosissima habet sanguifera vasa, intran-
tes nervi hujusmodi substantiam, nulli apparent, quamvis
sensibilissima. Præcipuus hujus membranæ usus cerebrum in-
volvere, suaque sustentare vasa est, ut hæc melius per om-
nes sulcos, plicas, & anfractus illius, quæant diffundi, pro
liquidi copia tenuissimi, secernenda.

VIII.

Cerebrum: *Generale sentiendi est organum, ejus ministe-
rio, sensuum internorum, externorumque functiones,
tum voluntarii motus, anima gubernatrix exequitur.* Globo-
sam

4
iam habet figuram in duo hemisphæria interventu processus falciformis partitam. Duplici constat substantia, corticali, & cinericia vasculosa nimis pro spirituum animalium secretionem intervens; unde non tantum hac in parte animales elaborantur spiritus pro sensu, & motu celebrandis; verum etiam transmittit totam spinalem medullam, admittere non renuam. Fabulosa potius, rationi, & legibus mechanicis dissona erit opinio affirmans huiusmodi substantiam, materiam pro corporis nutritione separare. Medullaris est altera candida substantia, fibroso tubulosa, nervorum radix, tunicisque membranaceis obvoluta. In huius organi centro, præter callosum corpus, in conspectum veniunt, quatuor ventriculi, medullari substantia insculpti, quorum tres superiores duo nempe, & medius, insiti sunt cerebro; quartus vero, cerebello, & oblongatæ medullæ, communis est.

IX.

UT mediastinum pectus distinguit, sic lucidum septum ventriculos superiores dividit; apparet deinde fornix mollem cerebri sustinens, ne tertius ventriculus comprimatur ab ea, plexus Choroides, corpora striata, talami nervorum opticorum. Post concursum anteriorum ventriculorum, tertius apparet, in quo duo occurrunt meatus, quorum primus fertur deorsum ad infundibulum, & pituitariam glandulam, qui vulva ab aliquibus appellatur. Alter foramen anni dictum, transit ad ventriculum quartum. Pinealis quoque notatur glandula, exigua quidem in homine; in aëve autem, & vitulo, multo major, substantia duriuscula constans, vix colliquata apparens in cadaveribus humanis. Per infundibulum communicatur quarto qui se extendit usque ad medullæ oblongatæ finem, & ob figuram *calamus scriptorius*, olim fuit nominatus.

X.

Cerebellum corpus est medullare, situm sub cerebro, in posteriori, & inferiori cavitate cranei. Duplici constat substantia, corticali, & cinericia; & inferiori medullari alba; in huius medio ventriculus residet quartus. Cerebri, tum cerebelli substantiæ corticalis usus est, à sanguine segregare salino-sulphureas particulas spiritus nominatas;
me-

5
medullaris autem, eorum infervire distributioni, pro sensu,
& motu celebrandis, ergo in ventriculis cerebri spiritus non
generari, sed infervire potius depluentem serosum humo-
rem recipere, & ad glandulam pituitariam transferre per-
que sua revehencia vasa ad venas jugulares, & non in pa-
latum, & nares; recta illatio.

XI.

Substantiæ cerebri, & cerebelli inferior, medulla dici-
tur oblongata, explicatur: *Pars medullaris ad foramen
magnum ossis occipitis extensa, spinali medulla, & nervis ori-
ginem præbens.* Medulla ortum habet à cerebro, & cerebel-
lo, ab illo duas accipit radices, quæ medullæ oblongatæ
crura; ab hoc vero duæ minores, quæ pedunculi vocantur.
Ex hac oriuntur decem nervorum paria. Ab spinali medul-
la autem triginta, per vertebrarum sexaginta foramina di-
versis partibus inserta.

XII.

Nobiliori hac in parte exercet anima, animales opera-
tiones, tam principes, quam non principes. Non tan-
tum materiales species, & corporeæ animam immutant, pu-
rè spirituales; sed etiam vi hujus immutatur corpus, ut ex-
perientia convincit satis. Physicè concurrit anima ad actio-
nes omnes, motusque purè mechanico, naturales; distinctio-
ne tamen, ut per arbitrium in voluntarias; per naturæ le-
gem, in necessarias, & naturales. Nunquam fieret sensus,
si liquidum nervei motus undulatorius, ab externo objecto im-
pressus ad cerebrum non pertingeret; neque motus exe-
queretur, quin ex ipso ad instrumenta motus dirigeret ani-
ma perennem spirituum fluxuum, pro motu perpetuando.

XIII.

PArte non capillata, quinque fabricavit Divinus Condi-
tor sensuum externorum organa, ut grata, & jucunda
objecta admittantur; removeantur vero noxia, ac ingrata.
Visus organum oculus est, cujus medio, objecta percipiun-
tur visibilia: ejus objectum corpora sunt, luminis radios
ad oculum usque demittentia; præcipua hujus organi pars
retina est, partes verò reliquæ visum jubant, ac facilitant.
Sonus externum organum, dicitur auditus, quo mediante
ob-

6
objecta percipiuntur sonorifera. Objectum aëris est vibratio timpani tunicam feriens, ossicula quatiens, & agitando intus latentem auram, eamque fibrilis impingit auditorii nervi, spiritusque ita feriendo cerebrum transferuntur, sicque pro horum diverso motu, diversos anima percipit sonos. Hujus organi præcipua pars timpanum est, adjuvantibus reliquis.

XIV.

Olfactus organum nuncupantur nares, ejus objecta corpora sunt sulphure subtili, aut sale volatili prædita, quæ membranam nerveam cingentem interius feriendo, ad sensorium usque commune mediis spiritibus communicatur, tuncque percipit, atque distinguit anima objecta grata, ingrata vè. Dicitur idem de gustus organo, & tactus. Pars quæ collum dicitur, inter animale, & vitalem mediat cavitatem; sex vertebrae coalescit ut plurimum, sicut laringe, faringe, & œsophago.

XV.

Thoracem scrutamur, seu medium ventrem, qui explicatur: *Cavitas illa, quæ reperitur abdomen inter, & collum, continens cor cum pericardio, pulmones, mediastinum, &c.* Thoracis partes, continentes sunt, aut contentæ. Continentes communes, cuticula, cutis, &c. propriæ, mammæ, muscoli, ossa, &c. Contentæ vero diffinitione explicantur. Cavitatis hujus principalis usus respiratio est, & sanguinis motus circularis. Duplici coalescit motu respiratio, inspiratione nimirum, & expiratione. Inspiratione, pulmones dilatantur, & thorax, ab aëris gravitate, elasticitate, aut ejus impulsu. Pro inspiratione patranda, plures numerantur muscoli. Expiratio ope fit gravitatis, tum aëris, tum pulmonum, adjuvantibus musculis thoracem comprimentibus, & aëris interni raritate. Inspiratione, nec refrigeratur cor, neque expiratione fuliginosa mittuntur excrementa. Aëris inspirati in sanguinem ingressus, unquam, licet probetur, aut ejus pars nitri subtilior, faciliteret tamen sanguinis motum circularem.

***

***

***

Pri-

PRimum vivens, & ultimum moriens, præcipua hujus cavitatis pars, cor nempe: *Musculus est situs inter duos pulmonum lobos, &c.* Mechanicè, licet, moveatur, ex sequitur tantum dilatationis, & compressionis motum, nulla intercedenti quiete. Cordis dilatationem extitisse prius conso- num judico. Compressione cordis, sanguis expellitur in aor- tam, & pneumonicam arteriam, qua flaccescente per san- guinis ingressum, è cava in dextrum cordis ventriculum, & per pulmonalem venam in finistrum, dilatatio enodatur. Comprimitur cor, dum dilatantur arteriæ, & è converso; unde pulsus, ejusque causæ, manifestantur satis. Vias cir- culationi sanguinis in foetu dicatas, si velis, ad unguem in arena explicabo. De pulmone, aspera arteria, œsophago, & diaphragmate, ventrem medium ab infimo distinguenti in palæstra.

XVII.

INfimum ventrem contemplare agredimur, quæ cavitas dicitur naturalis, estque: *Cavitas illa, quæ incipit à dia- phragmate, & usque ad ossa pubis, & inguina se extendit.* In epigastricam, umbilicalem, & hypogastricam tripartitur re- gionem. Partes continentes, & contentas habet. Continen- tes communes, cuticula, cutis, corpus reticulare, membra- na adiposa, & paniculus carnosus, seu membrana musculosa numerantur. Propriæ vero ossa innominata, os sacrum, ver- tebræ lumborum, peritoneum, &c. laxabilis facile, ac mollis membrana dicitur peritoneum, contentas infimi ventris par- tes investiens, & quasi sacco continens. Duplici constat membrana facilè dilatabili, & elastica nimis prædita virtute.

XVIII.

Contentæ partes, omentum, intestina, mesenterium, pan- creas, hepar, vesica, fellea, lien, renes, ureteres, vesica urinaria, capsulæ attrabiliaria, &c. Omentum: *Pars est mem- branacea; pinguedine multa instructa, intestinis sub peritoneo proxime incumbens.* Usus est intestinorum motui inservire, acrimoniam humorum temperare, & bilis generationi suc- currere. Ventriculus: *Pars est membranacea instar sacculi cu- va inter liem, & hepar obliquè sita, &c.* Duobus gaudet orifi- ciis,

ciis, sinistrum unum superius, dextrum vero aliud inferius, quod pilorus dicitur, superiori angustior alimenta ad intestina digesta transmittens. Quatuor constat tunicis, quarum usus recipere est alimenta, solvere, mutare, & in chilosam massam convertere, perque ad intestina expellere, eorum licet subtilior pars, in sanguinem per ejus substantiam absorbeatur.

XIX.

Canales longi, membranacei à ventriculo ad anum usque extenti, intestina nominantur; sextuplici constant numero, tunicis autem eisdem ac ventriculus. Motus peristalticus foecum excretioni non solum inservit, verum & etiam ad chilum in vasa lactea admissum, promovendum. Clysteres, sicut totum nutriunt corpus, ita ipsum expurgant. Hepar: *Rubicundum est viscus dextero hypochondrio situm, bilis secretioni destinatum.* Figura hepatis superius convexa, posterius concava est. Lien: *Pars est atro rubescens, mollis in sinistro hypochondrio collocata, &c.* Figura æmula linguæ est: concava versus ventriculum, convexa versus diaphragma, & costas.

XX.

Mesenterium: *Corpus est membranaceum valde latum, intestina colligans eorum in medio præcipuè tenuium sita, constansque membranis, nervis, arteriis, & venis tam lacteis, quam sanguineis, intertexta, adipeque multa, & glandulis stipata.* In mæsereum, & mæocolon dividitur, illud intestina colligat tenuia; hoc vero crassa. De renibus, ureteribus, renibus succenturiatis, seu capsulis atrabiliaris, tum de pancreate, roga.

XXI.

Artus corporis adnascuntur, quemadmodum arborum rami. Duo sunt artus, superiores *manus*, & inferiores *pedes*, quorum explicationes, ob temporis angustiam silentio prætermittimus. Simplicissima omnium corporis partium *fibra* dicitur, minimam licet partem necessario constituens. Est itaque: *Pars instar fili subtilis ad partes texendas, & firmandas, motumvè exerendum destinata.* Variæ sunt fibræ, tum ratione substantiæ, ut osseæ, carnosæ, tendinosæ
ner-

9
nervosæve ; cum ratione situs , ut rectæ , obliquæ , transver-
sæ , annulares , &c. Omnes esse cavas firmiter teneo , præ-
ter dictas ad osseas partes formandas. Virtus elastica in fi-
bris nimis affulget.

XXII.

Cartilago : *Corpus est ossibus analogum , flexile , lubricum ,
& elasticum , nihil plerumque , vel parum medullosum con-
tinens.* Non tantum articulorum cavitates format , sed aspe-
ram arteriam , bronchia , &c. constituit. Os : *Durissima est
pars corporis alba expers sensus ad totius stabilitatem , rectitudi-
nem , & figuram genita.* Durities insensibilitatis causa sola
esse poterit , sensibili cingitur membrana. *Periostro* nuncu-
pata. Ex fibris simul collectis componuntur ossa , quæ cavi-
tates efformant, ubi medulla reperitur, quæ massa oleosa est,
& pinguis minutissimis vasculis membranaceis constans , è
sanguine arterioso secreta. Non solum arteriæ , & venæ,
sed etiam nervi medullam ossium ingrediuntur.

XXIII.

Ossa , diversam sunt inter se importantia connexionem
synthesim , sive synthasim , apud Græcos appellatam,
quæ duplicem obtinet speciem ; Arthron nimirum & sym-
phism. Arthron est : Articulus , sive junctura , quæ conside-
rat contactum ossium , sive figuram conjunctionis , sine res-
pectu ad connexionem. Symphysis est : conjunctura, quæ con-
tactum ossium , sive figuram conjunctionis considerat cum
respectu ad connexionem. Dividitur arthron in diarthro-
sim , & synarthrosim. Illa motum habet manifestum , qua
comprehenditur Enarthrosis, quando scilicet caput profun-
de cavitati jungitur , ut caput femoris cum acetabulo.

XXIV.

Arthrodia quando caput cavitati leviori jungitur, ut hu-
meri junctura cum scapula , & gimglimus , ut si os
suscipit , & suscipitur , ut in junctura humeri cum cubito.
De Synarthrosi interrogatus , dicam. Ligamentum : *Est
pars frigida & sicca , mediam inter nervum & cartilaginem ob-
tinens naturam , varios in colligando , continendo , texendo , &
musculis constituendis usus prestans.* Primarius hujus usus fir-
mare est ossium , & cartilaginum articulationes , specialiter
la-

laxiores, & sic luxationes impedire. Membrana: *Pars est frigida, & sicca*, lata, densaque partes subjectas custodiens, colligans, & determinans; multiplices membranarum differentias, quæ à substantia, magnitudine, situ, &c. oriuntur invenies.

XXV.

Arteria explicatur sic: *Canalis sensum pulsans subtilissimum sanguinem ad omnes corporis partes deferrens, ut calorem, & vitalitatem, ipsis tribuat.* Ex quatuor constare tunicis satis compertum est. Duobus perpetuò donatur motibus systhole, & diasthole. Generatim dividitur arteria in pulmonalem, & aortam. Vena vas est non pulsans à partibus ad cor revehens. Quatuor ut arteria tunicis est prædita. Considerabilis hujus trunci sunt tres, cava nempe, pulmonaria, & porta.

XXVI.

Vasa lymphatica: *Subtiles, teneri, pellucidi sunt canaliculi, ordinariè liquidum ferè aquosum vehentes lympham dictam, ab omnibus fere partibus versus cor deferentes.* In omnibus hujusmodi vasis conspicuè sunt valvulae semicirculares; istæ in intestinis præsertim tenuibus digestionis tempore chilum quoque vehunt. Substantiam spirituosam ad sanguinis circulum deferre credendum est. Quia glandulae corpora sunt vasculosa, post vasorum descriptionem, de his agendum erit. Glandulae corpora sunt spongiosa diversæ figuræ aliquorum humorum de sanguine, secretioni, aut purificationi inservientia. Dividuntur in simplices, seu conglobatas, & compositas, seu conglomeratas. Quomodo in his fiat secretio humorum, ipsorumque filtratio, interroganti, exponam.

XXVII.

MYologia pars est de musculis agens. Explicatur musculus; *per præcipuum motus animalis instrumentum.* Voluntarius iste est, aut involuntarius, vel mixtus. Voluntarius voluntatis imperio, subicitur; neutiquam tamen involuntarius. Mixtus medio modo se habet. Dissecatur musculus in caput, venerem, & caudam, sive tendonem: sanguinem arterialem, sicut spiritus ad motus animales concurr-

11

currere experientia convincitur. Pro motu voluntario, communiter licet admittatur ex cerebro emanare spiritus, sicut pro involuntario à cerebello, contrarium admittere, si consideras, non renuam. Si muscoli in unum conspirunt motum, congenères dicuntur, si in contrarium anthagonistæ, qui simultaneè operando mutum efficiunt tonicum.

XXVIII.

Generationi in viro, & foemina, multæ subserviunt partes, omnesque ad reconditum generationis opus conspirantes. Est igitur generatio: *Origo viventis à vivente, &c.* Mas ergo, ut suo jungatur officio, foecundum sperma in testiculis elaborare debet, perque rigescentem coitus penem intra sinum muliebrem ejaculat. Foemina vero postquam declarata est, ad muliebres suscipiendas leges, virum dum prima cognoscit vice, rumpi necessum est virginale nimis arctum claustrum, non sine cruentatione, & dolore. Virile sperma generationis opus agreditur, ovulum foecundando unum, aut alterum, quin tubulas penetret fallopianas, per ipsius tantum in utero foecundationem. Ovuli rudimenta stupendæ licet sint exiguitatis, speciemque matris contineant, nihilominus virili foecundata semine jam mares, foeminaevè generantur, sed quomodo audies. Foecundatum ovulum utero per placentam unitur, ex qua infuniculum umbi licalem advehitur sanguis pro foetus nutritione; unde nec respirare in utero, neque per os nutriri, ut certum est affirmandum.

XXIX.

HYdraulico-pneumatico-machina fluido sensibili constat, quod humor appellatur. Est itaque: *Corpus liquidum palpabile, &c.* In alibilem, excrementitium, & genitalem dividitur. Chilus massa quædam liquida est, materiam humorum præbens. Chilificationis opus alimentorum triturationem cognoscit, protruso ad duodenum per pilorum chilo, statim occurrit in duodeno bilis, tumque succus pancreaticus, & intimius se cum chilo commiscentes, ipsius dissolutioni, ut facilius vasa lactea ingrediatur, inservit. Receptus in vasis lacteis chilus, ulterius ad secundi generis vasa lactea progreditur, & in cisternam chilosam per thoracicum duc-

ductum in subclaviam sinistram ingreditur. Chilus sanguini mixtus sensim sensimque colorem acquirit rubrum, qui sanguis dicitur; unde sanguificatio nulli parti debetur, tenet illatio.

XXX.

Ac: Humor est candidus, parte serosa alimentitia, mammarum beneficio à sanguine secretus, & fetus nutritioni dicatus. Ejus materia substantia est sanguinis, chilofo, gelatinoso lymphatica. Quandoque varii conspiciuntur in ipso lacte colores. Semen utique utile: Humor est laudabilis ex optimis gelatinoso chilofo partibus, testibus secretus, &c. Muliebri per semen, ovarium intelligendum propugno. Materia ex qua generatur explicatione colligitur.

XXXI.

Lympha, humor est tenuis limpidus à sanguinis massa secretus. Homogeneum humorem lympham esse, minime credendum; sicut quod circulari motu non moveatur. Urina: Serosus est humor renibus secretus per ureteres ad vesicam, &c. apportatus. Duplicem esse urinam invenio, potus videlicet, & sanguinis; illa ferè nunquam homogenea; hæc verò sanguinis est serum variis substantiis permixtum, aqua, nempe sale, &c. Sudor: Humor est serosus per cutem egrediens aquæ formam redolens. Hujus materia affinis est urinæ materiei.

*Vt. D. Franciscus Borrull, J.U.D.,
Canon. & Univ. Val. Rect.*

